
APPENDIX AD SÆCULUM X

SÆCULI X

AUCTORES ANNI INCERTI

GERARDUS

SANCTI MEDARDI SUESSIONENSIS DECANUS.

GERARDI PROLOGUS IN VITAM S. ROMANI EPISCOPI

AD HUCONEM ROTHOMAGENSEM EPISCOPUM.

(Apud Mabill., *Analect.* nov. edit., pag. 429.)

GERARDUS, gratia Dei, venerabilis Pater cœnobarum, domno HUGONI Rothomagensis urbis archiepiscopo, et omni collegio ibi Deo militanti, prosperum vitæ præsentis successum atque indelebilem felicitatis bravium.

Noverit benivolentiæ vestræ sagacitas de Vita sancti Romani vestri patroni, pro qua humillima memet exoratis prece, quoniam pactum quod pepigi vobiscum, nullo modo attendere quivi, ob adversitatum videlicet incommoditates, quas undique præsentis anno in nostris partibus perpassi sumus. Modo autem dirigo vobis vitam veteranam heroico carmine editam, ut omnino cunctis notum sit quod nulla inventionum vobis dirigo mendacia. Illam autem quæ historiali stylo est depicta, pro nimia vetustate penes nos retinens, hanc digestam stylo illius ad instar vobis transmitto. Ordinem quoque rei, qualiter hanc merui adipisci, vobis indicabo brevi sermone. In Braina ergo, potestatis vestræ loco, eadem Vita negligentiae causa fuit perdita, aliique quamplurimi libri. Quidam autem clericus SueSSIONIS civitatis ab inventore mercatam nostræ contribuit nepti obtinendam in monasterio Dei genitricis Mariæ Deo sacratæ; illaque post hæc interjecto exigui temporis articulo eandem vitam mihi muneris gratia impertivit, multorum annorum peractis jam curriculum. Præterea flexo cordis poplite oramus munificentiae vestræ modestiam ut nobis vicem reimpendatis charitatis, scilicet transmittendo nobis per gerulum nostrum ex eodem patrono vestro beatissimo Romano sacrorumque pignorum munera, utpote spondestis, ut et nos condigne celebrare queamus ejus memoriam. De cætero humili efflagito prece, quo cuncto illius loci contubernio fratrum pro me jubeatis ad Dominum fundere

preces, similique modo in monasterio sancti Audoeni fieri, et in omnibus locis vestræ potestatis jubete: quoniam tanto pondere imbecillitatis premor, ut ultima semper exitus honora mihi præsens videatur adesse.

Gratia vos Domini servet sine limite quovis;
Atque suave jugum miti cervice ferentes,
Angelicis læti possitis adire cohortes.

ITEM PROLOGUS.

Sanctorum Patrum vitas, Fratres charissimi, totus anni per spatia revolutas, a nobis unius amoris devotione celebrari oportet, etc.

INCIPIT VITA.

Tempora igitur mundani regni per sæcula caducæ vitæ, etc.

ADNOTATIONES.

Gerardus iste præfuit SueSSIONENSI sancti Medardi monasterio, ubi sæculo nono celebris est memoria sancti Romani episcopi Rothomagensis; at quo tempore vixerit, operosum est definire. Multos quippe legimus Gerardos in catalogo abbatum ejusdem monasterii; multos item Hugones Rothomagensis Ecclesiæ archiepiscopos, sed nullus ex his Gerardis tempore convenit cum ullo Hugone. Quapropter existimo Gerardum prædictæ Vitæ scriptorem non fuisse abbatem, sed decanum ejusdem cœnobii sub abbate sæculari; et Hugonem cui opus suum Gerardus nuncupavit, esse Hugonem eo nomine secundum, qui ex monacho Dionysiano Rothomagensis Ecclesiæ rex ab anno 942 in annos octo et viginti. Certe eo tempore castrum Braina erat in potestate Ecclesiæ Rothomagensis; et Heribertus comes agrum SueSSIONENSEM, atque etiam Brainam multis cladibus infestabat, ut postea dicam. Ergo Gerardus iste decanus successit Ingranno, qui ad episcopatum Laudunensem assumptus est anno 932, testante Frodoardo in Chronico.

Gerardus venerabilis Pater cœnob. Hugoni. Superbum videri possit, et quod Gerardus sese *Venera-*

bilem Patrem vocet, et quod nomen suum Hugoni archiepiscopo anteponat. Verum familiare est illius ævi hominibus, ut sese *illustres viros* appellent: et Warinus comes in charta Brivatensi litteris viri nobilis Hildegarii anno III Ludovici Aquitanorum regis ita subscribit: *Signum Warini gratia Dei bonæ indolis comiti, rectori (legendum comitis rectoris) ipsius ecclesie, qui hoc consensit.* Alia ejusdem generis exempla exstant in eodem Chartario: et in Vita sancti Bonifacii martyris, archiepiscopi Moguntini, Willibalbus sa, uti et Lullum, *bonæ industriæ* virum appellat. Ad secundum quod attinet, aureis Latino- rum temporibus qui epistolam alteri scribebat, nomen suum semper præponebat alteri, quantumvis esset dignitate inferior. Imo inclinante felici illo litterarum statu Ausonius Burdigalensis, cum metri necessitate Paulino scribens nomen suum postponere cogeretur, factum excusat his versibus:

Paulino Ausonius. Metrum sic suavit ut esses
Tu prior et nomen prægrederere meum.

Quamquam idem auctor Theodosio Augusto scribens nomen suum posteriori loco ponit. Sic hodie plerique factitamus: quibus etiam religio est *te tuumque* dicere, summates compellendo.

Pater. Hoc nomine etiam afficiebantur decani monachorum, dicti nonnunquam *proabbates* apud Ekkehardum in Historia sancti Gallensi, illi scilicet qui abbatibus sæcularibus suberant.

(a) Hanc ex Martenio subjicimus. EDIT. PATROL.

A *Præsenti anno* Id contigisse reor anno 950 quo homines Ragenoldi comitis quamdam munitionem Rodomensis Ecclesie, super fluvium Vidulam sitam, quam vocat Brainam, furtivo capiunt ingressu. Unde iratus Hugo princeps, ad regem mittit, et rex illo profectus eosdem invasores expellit, ut scribit Frodoardus in Chronico. Isti enim alique bellici motus, qui eo anno acciderunt, agro Suessionensi incommoda multa ascivere.

Vitam veteranam. Hanc Vitam heroicis metris conditam excidisse putas (a); illa vero quæ *historiali* seu oratorio stylo descripta est, esse videtur ea ipsa quam Nicolaus Rigaltius luce donavit, a Gerardo aliis verbis adornata.

Potestatis vestræ. Ergo hæc Vita scripta est eo tempore quo castrum Braina dominio Ecclesie Rothomagensis subjectum erat. Atqui sub Hugone tertio jam translatum erat ad comites Brainacenses. Ad s perio-rem proinde Hugonem hæc referri necesse e, cujus tempore Heribertus Viromandensis comes castrum istud Rothomagensi Ecclesie subtraxit, testante Frodoardo in Chronico ad annum 931 his verbis. *Interim quidam fidelium Heriberti Remensi ex urbe profecti, quoddam Hugonis castrum super Vidulam, nomine Brainam, quod ipse Hugo ab eqiscopo Rothomagensi tulerat, capiunt atque subvertunt; quam subversionem Gerardus hoc loco præ oculis habuisse videtur.*

ADMONITIO IN SEQUEM S. ROMANI VITAM

(Martens., *Thesaurus Anecd.* tom. III.)

Gerardus, Suessionensis S. Medardi monasterii post medium sæculum x decanus, in præfatione ad scriptam a se S. Romani Rothomagensis archiepiscopi vitam, quam Hugoni archiepiscopo hujus nominis secundo nuncupat, duplicis S. Romani Vitæ meminit, quarum una carmine heroico, altera historico stylo, hoc est soluta oratione, conscripta erat. Sic enim ait: *Modo dirigimus vobis Vitam veteranam heroico carmine editam, ut omnino cunctis notum sit quod nulla inventionum vobis dirigo mendacia. Illam autem quæ historiali stylo depicta est, pro nimia vetustate penes nos retinens, hanc digestam stylo illius ad instar vobis transmittit.* Et eam quidem quam præ nimia vetustate apud se Gerardus retinebat, Mabillonius ipsam esse putat quam Nicolaus Rigaltius luce donavit a Gerardo aliis verbis adornatam. Verum edita a Rigaltio Vita longe recentior agnoscit parentem, Fulbertum Rothomagensis Ecclesie archidiaconum, qui postea circa annum 1130 monasticam in celebri S. Audoeni monasterio vitam professus est. Id quod intelleximus ex ipsius prologo a Rigaltio prætermisso, quem reperimus in manuscripto codice ecclesie Ebroidensis, ipsius ætate exarato. Veteranam autem Vitam heroici carmine editam quam excidisse dolebant viri eruditi, ex pervetusto codice Rothomagensis abbatie S. Audoeni descriptam, et sua antiquitate merito venerandam, utpote sæculo jam decimo veteranam, nec æquioribus lectoribus, uti speramus, ingratis hic exhibemus.

VITA SANCTI ROMANI

ARCHIEPISCOPI ROTHOMAGENSIS.

Primi Lotharii Francorum tempore regis,
Inter magnificos proceres patresque serenos
Nobilis unus erat, vitæque decentior heros,
Divino notu Benedictus nomine dictus,
Pro fidei meritis felici pignore dignus;
Nam licet Augusto rerum sublimis honore,
Regis sive ducum summo polleret amore,
Mente tamen prona servans pia jussa Tonantis,
Illecebras mundi sprevit male ludificantis.

C Quin etiam conjux tali condigna marito
Nomine Felicitas satagebat vivere Christo.
His erat affectus miseris effundere censum,
Quatenus æternum caperent post funera regnum,
Non spem divitiis apponere mox perituris,
Sed quia nullus erat fructus sibi posteritatis,
Posebant ambo munus summæ Deitatis.
Votis instantes respexit ab æthere Christus,
Et sibi devotis dedit exoptabile pignus.